

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

॥ నవమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ నవమః సర్గః ॥

రావణస్య భవనం పుష్పకవిమానం సుందరనివేశనం చావలోక్య
హనుమతా తత్ర సుప్తానాం సహస్రశః సుందరీణాం సమవలోకనం

తస్యాలయవరిష్ఠస్య మధ్యే విమలమాయతం ।
దదర్శ భవనశ్రేష్ఠం హనుమాన్ మారుతాత్మజః ॥ 5.9.1 ॥

అర్థయోజనవిస్తీర్ణమాయతం యోజనం మహత్ ।
భవనం రాక్షసేంద్రస్య బహుప్రాసాదసంకులం ॥ 5.9.2 ॥

మార్గమాణస్త వైదేహీం సీతామాయతలోచనాం ।
సర్వతః పరిచక్రామ హనూమానరిసూదనః ॥ 5.9.3 ॥

ఉత్తమం రాక్షసావాసం హనుమానవలోకయన్ ।
ఆససాదాథ లక్ష్మీవాన్ రాక్షసేంద్రనివేశనం ॥ 5.9.4 ॥

చతుర్విషాణైర్ద్విరధైస్త్రవిషాణైస్తథైవ చ ।
పరిక్షిప్తమసంబాధం రక్ష్యమాణముదాయుధైః ॥ 5.9.5 ॥

రాక్షసీభిశ్చ పత్నీభీ రావణస్య నివేశనం ।
ఆహృతాభిశ్చ విక్రమ్య రాజకన్యాభిరావృతం ॥ 5.9.6 ॥

తన్నక్రమకరాకీర్ణం తిమింగిలఝషాకులం ।
వాయువేగసమాధూతం పన్నగైరివ సాగరం ॥ 5.9.7 ॥

యా హి వైశ్రవణే లక్ష్మీర్యా చంద్రే హరివాహనే ।
సా రావణగృహే రమ్యా నిత్యమేవానపాయినీ ॥ 5.9.8 ॥

యా చ రాజ్ఞః కుబేరస్య యమస్య వరుణస్య చ |
తాదృశీ తద్విశిష్టా వా ఋద్ధీ రక్షోగృహేష్విహా || 5.9.9 ||

తస్య హర్మ్యస్య మధ్యస్థవేశ్మ చాన్యత్ సునిర్మితం |
బహునిర్యూహసంయుక్తం దదర్శ పవనాత్మజః || 5.9.10 ||

బ్రహ్మణోఽర్థే కృతం దివ్యం దివి యద్ విశ్వకర్మణా |
విమానం పుష్పకం నామ సర్వరత్నవిభూషితం || 5.9.11 ||

పరేణ తపసా లేభే యత్ కుబేరః పితామహాత్ |
కుబేరమోజసా జిత్వా లేభే తద్ రాక్షసేశ్వరః || 5.9.12 ||

ఈహామృగసమాయుక్తైః కార్తస్యరహిరణ్మయైః |
సుకృతైరాచితం స్తంభైః ప్రదీప్తమివ చ శ్రియా || 5.9.13 ||

మేరుమందరసంకాశైరుల్లిఖద్భిరివాంబరం |
కూటాగారైః శుభాగారైః సర్వతః సమలంకృతం || 5.9.14 ||

జ్వలనార్కప్రతీకాశైః సుకృతం విశ్వకర్మణా |
హేమసోపానయుక్తం చ చారుప్రవరవేదికం || 5.9.15 ||

జాలవాతాయనైర్యుక్తం కాంచనైః స్ఫాటికైరపి |
ఇంద్రనీలమహానీలమణిప్రవరవేదికం || 5.9.16 ||

విద్రుమేణ విచిత్రేణ మణిభిశ్చ మహాధనైః |
నిస్తులాభిశ్చ ముక్తాభిస్తలేనాభివిరాజితం || 5.9.17 ||

చందనేన చ రక్తేన తపనీయనిభేన చ |
సుపుణ్యగంధినా యుక్తమాదిత్యతరుణోపమం || 5.9.18 ||

కూటాగారైర్వరాకారైర్వివిధైః సమలంకృతం |
విమానం పుష్పకం దివ్యమారురోహ మహాకపిః |
తత్రస్థః సర్వథో గంధం పానభక్ష్యాన్నసంభవం || 5.9.19 ||

దివ్యం సమ్మూర్చ్ఛితం జిహ్వున్ రూపవంతమివానిలం |
స గంధస్తం మహాసత్త్వం బంధుర్బంధుమివోత్తమం || 5.9.20 ||

ఇత ఏహీత్యువాచేవ తత్ర యత్ర స రావణః |
తతస్తాం ప్రస్థితః శాలాం దదర్శ మహతీం శివాం || 5.9.21 ||

రావణస్య మహాకాంతాం కాంతామివ వరస్త్రియం |
మణిసోపానవికృతాం హేమజాలవిరాజితాం || 5.9.22 ||

స్ఫాటికైరావృతతలాం దంతాంతరితరూపికాం |
ముక్తావజ్రప్రవాలైశ్చ రూప్యచామీకరైరపి || 5.9.23 ||

విభూషితాం మణిస్తంభైః సుబహుస్తంభభూషితాం |
సమైర్వజుభిరత్యుచ్చైః సమంతాత్ సువిభూషితైః || 5.9.24 ||

స్తంభైః పక్షైరివాత్యుచ్చైర్ద్రివం సంప్రస్థితామివ |
మహత్యా కుఠయాఽఽస్తీర్ణాం పృథివీలక్షణాంకయా || 5.9.25 ||

పృథివీమివ విస్తీర్ణాం సరాష్ట్రగృహశాలినీం |
నాదితాం మత్తవిహగైర్ద్రివ్యగంధాధివాసితాం || 5.9.26 ||

పరాధ్యాస్తరణోపేతాం రక్షోఽధిపనిషేవితాం |
ధూమ్రామగురుధూపేన విమలాం హంసపాండురాం || 5.9.27 ||

పత్రపుష్పోపహరేణ కల్మాషీమివ సుప్రభాం |
మనసో మోదజననీం వర్ణస్యాపి ప్రసాధినీం || 5.9.28 ||

తాం శోకనాశినీం దివ్యాం శ్రియః సంజననీమివ |
ఇంద్రియాణీంద్రియార్జైస్తు పంచ పంచభిరుత్తమైః || 5.9.29 ||

తర్పయామాస మాతేవ తదా రావణపాలితా |
స్వర్గోఽయం దేవలోకోఽయమింద్రస్యాపి పురీ భవేత్ |
సిద్ధిర్వేయం పరా హి స్యాదిత్యమన్యత మారుతిః || 5.9.30 ||

ప్రధ్యాయత ఇవాపశ్యత్ ప్రదీపాంస్తత్ర కాంచనాన్ |
ధూర్తానివ మహాధూర్జైర్దేవనేన పరాజితాన్ || 5.9.31 ||

దీపానాం చ ప్రకాశేన తేజసా రావణస్య చ |
అర్చిర్భిర్భూషణానాం చ ప్రదీప్తేత్యభ్యమన్యత || 5.9.32 ||

తతోఽపశ్యత్ కుథాసీనం నానావర్ణాంబరస్రజం |
సహస్రం వరనారీణాం నానావేషవిభూషితం || 5.9.33 ||

పరివృత్తేఽర్థరాత్రే తు పాననిద్రావశం గతం |
క్రీడితోఽపరతం రాత్రౌ ప్రసుప్తం బలవత్ తదా || 5.9.34 ||

తత్ ప్రసుప్తం విరురుచే నిఃశబ్దాంతరభూషితం |
నిఃశబ్దహంసభ్రమరం యథా పద్మవనం మహత్ || 5.9.35 ||

తాసాం సంవృతదాంతాని మీలితాక్షీణి మారుతిః |
అపశ్యత్ పద్మగంధీని వదనాని సుయోషితాం || 5.9.36 ||

ప్రబుద్ధానీవ పద్మాని తాసాం భూత్వా క్షపాక్షయే |
పునః సంవృతపత్రాణి రాత్రావివ బభుస్తదా || 5.9.37 ||

ఇమాని ముఖపద్మాని నియతం మత్తషట్పదాః |
అంబుజానీవ పుల్లాని ప్రార్థయంతి పునః పునః || 5.9.38 ||

ఇతి వామన్యత శ్రీమానుపపత్త్యా మహాకపిః |
మేనే హి గుణతస్తాని సమాని సలిలోద్భవైః || 5.9.39 ||

సా తస్య శుశుభే శాలా తాభిః స్త్రీభిర్విరాజితా |
శరదీవ ప్రసన్నా ద్యౌస్తారాభిరభిశోభితా || 5.9.40 ||

స చ తాభిః పరివృతః శుశుభే రాక్షసాధిపః |
యథా హ్యుడుపతిః శ్రీమాన్తారాభిరివ సంవృతః || 5.9.41 ||

యాశ్చ్యవంతేఽంబరాత్ తారాః పుణ్యశేషసమావృతాః |
ఇమాస్తాః సంగతాః కృత్వా ఇతి మేనే హరిస్తదా || 5.9.42 ||

తారాణామివ సువ్యక్తం మహతీనాం శుభార్చిషాం |
ప్రభావర్ణప్రసాదాశ్చ విరేజుస్తత్ర యోషితాం || 5.9.43 ||

వ్యావృత్తకచపీనస్తక్పక్వీర్ణవరభూషణాః |
పానవ్యాయామకాలేషు నిద్రోపహతచేతసః || 5.9.44 ||

వ్యావృత్తతిలకాః కాశ్చిత్ కాశ్చిదుద్భ్రాంతనూపురాః |
పార్శ్వే గలితహారాశ్చ కాశ్చిత్ పరమయోషితః || 5.9.45 ||

ముక్తాహారవృతాశ్చాన్యాః కాశ్చిత్ ప్రస్తస్తవాససః |
వ్యావిధ్వంసనాదామాః కిశోర్య ఇవ వాహితాః || 5.9.46 ||

అకుండలధరాశ్చాన్యా విచ్ఛిన్నమృదితస్తజః |
గజేంద్రమృదితాః ఘల్లా లతా ఇవ మహావనే || 5.9.47 ||

చంద్రాంశుకిరణాభాశ్చ హారాః కాసాంచిదుద్గతాః |
హంసా ఇవ బభుః సుప్తాః స్తనమధ్యేషు యోషితాం || 5.9.48 ||

అపరాసాం చ వైదుర్యాః కాదంబా ఇవ పక్షిణః |
హేమసూత్రాణి చాన్యాసాం చక్రవాకా ఇవాభవన్ || 5.9.49 ||

హంసకారండవోపేతాశ్చక్రవాకోపశోభితాః |

ఆపగా ఇవ తా రేజుర్జఘనైః పులిన్దైరివ || 5.9.50 ||

కింకిణీజాలసంకాశాస్తా హేమవిపులాంబుజాః |

భావగ్రాహో యశస్తీరాః సుప్తా నద్య ఇవాబభుః || 5.9.51 ||

మృదుష్వంగేషు కాసాంచిత్ కుచాగ్రేషు చ సంస్థితాః |

బభూవుర్భూషణానీవ శుభా భూషణరాజయః || 5.9.52 ||

అంశుకాంతాశ్చ కాసాంచిన్ముఖమారుతకంపితాః |

ఉపర్యుపరి వక్త్రాణాం వ్యాధూయంతే పునః పునః || 5.9.53 ||

తాః పతాకా ఇవోద్ధూతాః పత్నీనాం రుచిరప్రభాః |

నానావర్ణసువర్ణానాం వక్త్రమూలేషు రేజిరే || 5.9.54 ||

వవల్గుశ్చాత్ర కాసాంచిత్ కుండలాని శుభార్చిషాం |

ముఖమారుతసంకంపైర్మందం మందం చ యోషితాం || 5.9.55 ||

శర్కరాసవగంధః స ప్రకృత్యా సురభిః సుఖః |

తాసాం వదననిఃశ్వాసః సిషేవే రావణం తదా || 5.9.56 ||

రావణాననశంకాశ్చ కాశ్చిద్ రావణయోషితః |

ముఖాని చ సపత్నీనాముపాజిప్తున్ పునః పునః || 5.9.57 ||

అత్యర్థం సక్తమనసో రావణే తా వరస్త్రియః |

అస్వతంత్రాః సపత్నీనాం ప్రియమేవాచరంస్తదా || 5.9.58 ||

బాహూనుపనిధాయాన్యాః పారిహార్యవిభూషితాన్ |

అంశుకాని చ రమ్యాణి ప్రమదాస్తత్ర శిశ్యిరే || 5.9.59 ||

అన్యా వక్షసి చాన్యస్యాస్తస్యాః కాచిత్ పునర్భుజం |

అపరా త్వంకమన్యస్యాస్తస్యాశ్చాప్యపరా కుచౌ || 5.9.60 ||

ఊరుపార్శ్వకటీపుష్టమన్యోన్యస్య సమాశ్రితాః |
పరస్పరనివిష్టాంగ్యో మదస్నేహవశానుగాః || 5.9.61 ||

అన్యోన్యస్యాంగసంస్పర్శాత్ ప్రీయమాణాః సుమధ్యమాః |
ఏకీకృతభుజాః సర్వాః సుషుపుస్తత్ర యోషితః || 5.9.62 ||

అన్యోన్యభుజసూత్రేణ స్త్రీమాలా గ్రథితా హి సా |
మాలేవ గ్రథితా సూత్రే శుశుభే మత్తషట్పదా || 5.9.63 ||

లతానాం మాధవే మాసి ఫుల్లానాం వాయుసేవనాత్ |
అన్యోన్యమాలాగ్రథితం సంసక్తకుసుమోచ్ఛయం || 5.9.64 ||

ప్రతివేష్టితసుస్కంధమన్యోన్యభ్రమరాకులం |
ఆసీద్ వనమివోద్ధాతం స్త్రీవనం రావణస్య తత్ || 5.9.65 ||

ఉచితేష్వపి సువ్యక్తం న తాసాం యోషితాం తదా |
వివేకః శక్య ఆధాతుం భూషణాంగాంబరస్తజాం || 5.9.66 ||

రావణే సుఖసంవిష్టే తాః స్త్రీయో వివిధప్రభాః |
జ్వలంతః కాంచనా దీపాః ప్రేక్షంతో నిమిషా ఇవ || 5.9.67 ||

రాజర్షివిప్రదైత్యానాం గంధర్వాణాం చ యోషితః |
రక్షసాం చాభవన్ కన్యాస్తస్య కామవశంగతాః || 5.9.68 ||

యుద్ధకామేన తాః సర్వా రావణేన హృతాః స్త్రీయః |
సమదా మదనేనైవ మోహితాః కాశ్చిదాగతాః || 5.9.69 ||

న తత్ర కాశ్చిత్ ప్రమదాః ప్రసహ్య
వీర్యోపపన్నేన గుణేన లభ్యాః |
న చాన్యకామాపి న చాన్యపూర్వా
వినా వరార్థాం జనకాత్మజాం తు || 5.9.70 ||

న చాకులీనా న చ హీనరూపా
 నాదక్షిణా నానుపచారయుక్తా |
 భార్యాభవత్ తస్య న హీనసత్త్వా
 న చాపి కాంతస్య న కామనీయా || 5.9.71 ||

బభూవ బుద్ధిస్తు హరీశ్వరస్య
 యదీదృశీ రాఘవధర్మపత్నీ |
 ఇమా మహారాక్షసరాజభార్యాః
 సుజాతమన్యేతి హి సాధుబుద్ధేః || 5.9.72 ||

పునశ్చ సోఽచింతయదాత్తరూపో
 ధ్రువం విశిష్టా గుణతో హి సీతా |
 అథాయమస్యాం కృతవాన్ మహాత్మా
 లంకేశ్వరః కష్టమనార్యకర్మ || 5.9.73 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే నవమః సర్గః ||